

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วมและการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์และมีวิธีดำเนินการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดศึกษาประชากรทั้งหมด โดยประชากรที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วม และการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ และตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์

ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษารุ่นนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ประชาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาประถมศึกษา อาชีพ เกษตรกรรม ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเข้าร่วม 1 – 3 ครั้ง ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการศึกษา พบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

2.1.1 ด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.1.2 ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.1.3 ด้านการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.1.4 ด้านการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.1.5 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

3. การวิเคราะห์สาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วม และการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วม และการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประสิทธิภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม ส่วนใหญ่เข้าร่วมในการประชุมประชาคม 1 – 3 ครั้ง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 56.12 รองลงมา ไม่เคยเข้าประชุมประชาคม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.88 ตามลำดับ

3.1 สาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เนื่องจาก

3.1.1 จะทำให้ทราบปัญหาความต้องการของชุมชนของตนเอง และนำเสนอปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม

3.1.2 ต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเองโดยการประชุมประชาคมจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง

3.1.3 เป็นการให้ความร่วมมือโดยต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง

3.1.4 เป็นบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน

3.2 สาเหตุการไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เนื่องจาก

3.2.1 ตีค่าภารกิจเนื่องจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือคหกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชุมประชาคม อีกทั้งยังไม่ให้ความสนใจต่อกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตำบลเท่าใดนัก

3.2.2 ประชาชน ยังไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าใดนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาท้องถิ่นทุกอย่าง

3.2.3 ประชาคมที่ได้รับมอบหมายส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านสุขภาพจึงไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในการประชุมประชาคมได้

3.2.4 ประชาชนยังไม่เข้าใจถึงประโยชน์ในกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยยังคำนึงถึงค่าตอบแทนจากส่วนราชการเป็นสำคัญ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมทราบเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น มีความถี่จำนวน 23 คน

4.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีความถี่จำนวน 16 คน

4.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการฝึกอบรมประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น มีความถี่จำนวน 11 คน

4.4 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการ หรืองบประมาณที่ได้จัดสรรให้แก่หมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อความโปร่งใสในการบริหาร มีความถี่จำนวน 8 คน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอเขาตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นว่า

1.1 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน ส่วนใหญ่ติดภารกิจ เนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชุม อีกทั้งยังไม่ให้ความสนใจต่อกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าใดนัก

1.2 ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าใดนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการพัฒนาท้องถิ่นทุกอย่าง

1.3 ประชาชนยังไม่เข้าใจในกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น คิดว่าการพัฒนาท้องถิ่นเป็นเรื่องของส่วนราชการ

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการรณรงค์ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน

จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ ได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ (2544 : 77 - 78) ได้ศึกษา การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ

บริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมและเป็นรายค้ำอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานศึกษาของ ปิยนุช แสงวุธ (2544 : 78-79) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2530 : 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาล ทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่างๆ เข้า มามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ปรีชญา เวสารัชช (2547 : 103) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและชนบท หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชน หรือองค์กรของประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นและชนบทในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาหรือยกระดับขีดความสามารถของตนในการจัดการทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านของตน ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

2. จากผลการวิเคราะห์สาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วม และการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประสพการณ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมส่วนใหญ่เข้าร่วมในการประชุมประชาคม 1-3 ครั้ง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 56.12 รองลงมาไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.88 ตามลำดับ

สำหรับสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วม และการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอธิบายผลได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาคม เกิดจากการที่ประชาคมคิดว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน จะทำให้ทราบปัญหาและนำเสนอปัญหาความต้องการต่อที่ประชุมประชาคม อีกทั้งยังต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และต้องการรักษาผลประโยชน์ของชุมชน เป็นต้น ส่วนการที่ประชาคมไม่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีสาเหตุมาจากประชาคมไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม เนื่องจากติดภารกิจในการประกอบอาชีพ ไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม ยังไม่เข้าใจในกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ

สร้างความตระหนักให้กับประชาชนในท้องถิ่น ให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาคม เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งผลการศึกษาในประเด็นนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชาศร สืบชมพู (2551 : 84) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาข้อเสนอแนะสาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ประชาชนมีเวลาว่าง ประชาชนต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเองและของชุมชน ประชาชนเห็นความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ส่วนการที่ประชาชนบางกลุ่ม ไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เกิดจากสาเหตุ เช่น ประชาชนกลุ่มนั้นติดภารกิจสำคัญ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วม ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ จัดประชุมชี้แจงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของกระบวนการการมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเร่งประชาสัมพันธ์กระบวนการการมีส่วนร่วมในภาคประชาคม เพื่อให้ประชาชนตระหนัก เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิด โอกาสให้ประชาชน ร่วมแสดงความคิดเห็น ในโครงการพัฒนาตำบล โดยอภิปรายในแต่ละโครงการที่จัดขึ้นอย่างกว้างขวาง เพื่อรับฟังข้อดีข้อเสียให้รอบด้าน ก่อนลงมติคัดเลือก โครงการ

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการสร้างเครือข่ายในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการมีส่วนร่วม

1.4 ควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง ทุกโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำให้เกิดความโปร่งใส

1.5 การเป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างของตัวแทนของประชาคม ควรคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นถึงข้อแตกต่างและข้อเสนอแนะที่ชัดเจน และนำข้อเสนอแนะนั้น เสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการการมีส่วนร่วมในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุกคน และเพื่อให้กระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY